

МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНИХ ПОНЯТЬ У СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗВО ПРИРОДНИЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Землянська А. В., Колесник М. О.

*Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка*

Теоретичні основи конструювання змісту світоглядних курсів для студентів педагогічних ЗВО передбачають розробку методичного забезпечення формування світоглядних понять та їх подальшого поглиблення в ході професійного зростання [1, 2]. Розглянемо методичне забезпечення етапів реалізації змісту природничої освіти у формуванні універсальної наукової картини в експериментальному курсі для студентів магістратури «Універсальна наукова картина світу: методологія природознавства» відповідно до її дидактичних складових [3]. Основні форми організації навчальної діяльності студентів були обрані такі: інтерактивна лекція, лекція з проблемним викладом, проектна діяльність студентів, практичне заняття (в практикумі моделювання педагогічних систем), семінар.

Розглянемо методи та методики роботи із студентами в структурі експериментального курсу відповідно дидактичних умов, визначених в дидактичному ядрі універсальної наукової картини світу (УНКС), що складають основу конструювання змісту курсу та методики його навчання серед майбутніх вчителів.

Нами використовувався метод налаштування, як образний ряд відповідно до теми заняття, який мав функцію активізувати образно-символічний рівень опанування поняттями світоглядного змісту та стимулювати фрактальні аналогії відповідно рівнів організації матерії. Також спираємось на висновки Л. С. Виготського про розвиток вищих психічних функцій та «вращення знаку», що відбувається в ході самоорганізації особистістю свого освітнього простору відповідно ідеальної моделі формування УНКС. Нами використаний метод структурно-логічних схем в розгляді світоглядних понять в

моделі УНКС, який дозволив логічно застосувати знаково-символічні засоби навчання. Метод структурно-логічних схем за причинно-системним підходом в нашому дослідженні виступає не тільки методом навчання, але й методом діагностування. Дидактична контамінація, як термінологічне узгодження міждисциплінарного змісту понятійного апарату, його універсалізація, здійснюється за допомогою методу встановлення єдиного семантичного поля. В розгляді світоглядних понять в тому чи іншому контексті природних явищ допомагають *методики мозкового штурму, методики критичного аналізу та виявлення протиріч*. Методи синергетичної роботи – творче включення студента в освітню діяльність завдяки самоорганізованому «проживанню» навчальної модельної ситуації в різних формах студентської діяльності – груповій або фронтальній роботі – з активним дорученням самого викладача в ході організації освітнього процесу та його корекції. Нами були використані *інтерактивно-групові методики роботи*, в ході яких відбувалось самостійне опанування навчальним матеріалом з поточною та підсумковою корекцією викладача. *Методика «перевертання» проблем* передбачала знайдення іншого «полюсу» явища чи процесу, що розглядається з позицій причинно-системного підходу. *Методика складання та розв'язку завдань та завдань міжпредметного змісту* – передбачала розгляд конкретних завдань міжпредметного змісту з природознавства, спрямованих на виявлення суті того чи іншого явища в суміжному розгляді декількох дисциплінарних напрямків, а також – складання подібних завдань відповідно до універсального алгоритму всезагальних законів природи. *Реферативне дослідження* – методика творчого інформаційного дослідження на задану тематику за означеним планом в стислому викладі основних тез та висновків. *Есе* – стислий виклад особистих роздумів на дискусійну тему з опорою на аналіз вже існуючих поглядів та досліджень. Метод навчальних проектів використовувався в форматі модельної ситуації, яку створює сам студент, «проживаючи» організаційну структуру навчального дослідження для учнів, як майбутній вчитель, та як учень, формуючи необхідний зразок оформлення результатів проектної діяльності в тому числі з використанням мультимедійних засобів

навчання. В ході проекту формується вчительське портфоліо, що вміщує необхідні методичні та дидактичні матеріали щодо організації начального проекту міждисциплінарного змісту, інформаційні матеріали, необхідні зразки оформлення учнівських матеріалів та критерії оцінювання. Виконується в малих групах для закріплення синергетичної взаємодії між студентами, як необхідне вміння консолідуватися з колегами в майбутній колективній процесійній діяльності.

Організація освітнього процесу на основі причинно-системного підходу відповідно моделі формування універсальної наукової картини світу дозволяє реалізовувати завдання цілісності світорозуміння на всіх рівнях змісту освіти.

Список використаних джерел

1. Гончаренко С.У. Формування у дорослих сучасної наукової картини світу : монографія. К., 2013. 220 с.
2. Добронравова І. С. Синергетика: становлення нелінійного мислення. К.: Лыбидь, 1990. 148с.
3. Колесник М.О., Поляков В.А. Моделювання наукової картини світу на основі універсального алгоритму всезагальних законів природи. *Всеукраїнський науково-практичний журнал «Директор школи, ліцею, гімназії». Спеціальний тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору».* №4. Кн. 2. Том III (85). К.: Гнозис. 2019. С. 405-422.

БІОЕТИЧНИЙ СВІТОГЛЯД ЯК ОСНОВА КОНСТРУЮВАННЯ ОНОВЛЕНОГО ЗМІСТУ БІОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В БАЗОВІЙ ШКОЛИ

Шевчук Д. Б., Степанюк А. В.

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

В сучасних умовах невизначеності напрямів розвитку світової спільноти, загалом та України, зокрема, все більше науковців починає усвідомлювати, що для того, щоб відновити порушений баланс між суспільством і природою необхідно змінити спосіб життя людини, включивши в практику її життєдіяльності екологічні імперативи. Складність ситуації